

2.2.1. Pieniński Park Narodowy⁵

Popularnym regionem turystycznym województwa małopolskiego jest Pieniński Pas Skałkowy (Skalicowy). Dzieli się on na: Pieniny Spiskie, Małe Pieniny oraz Pieniny tzw. właściwe — cechują się one zróżnicowaną i skomplikowaną budową geologiczną. Na terenie Pienin znajduje się ponad 1000, zróżnicowanych pod względem twardości i odporności na wietrzenie, a także kolorystyki, skał wapiennych, jurajskich i dolnokredowych.

Najbardziej znaną atrakcją turystyczną Pienin Spiskich (zw. także Hombarkami) jest przełom Białki między Kramnicą i Obłazową; w objętej ochroną rezerwatową Obłazowej Skale znajduje się jedna z najstarszych w Polsce jaskiń, gdzie znaleziono ślady człowieka sprzed 18 tys. lat.

W Małych Pieninach znajduje się najwyższy szczyt Pienin, Wysoka (1050 m n.p.m.). Licznie odwiedzanymi przez turystów miejscami są wąwozy Biała Woda oraz Homole, znajdujące się na terenie rezerwatów — do obu obowiązują bilety wstępu.

Najatrakcyjniejsza część Pienińskiego Pasa Skałkowego, Pieniny tzw. właściwe, została objęta ochroną przyrody. **W 2007 r. minęło 75 lat od momentu utworzenia Pienińskiego Parku Narodowego.** „Park Narodowy w Pieninach”, jako specjalna jednostka lasów państwowych, powstał z dniem 1 czerwca 1932 r. i objął obszar 756 ha (w tym 500 ha lasów). Równocześnie na mocy porozumień polsko-czechosłowackich ustalono zasady ochrony przyrody oraz ruchu turystycznego w Pieninach i utworzono międzynarodowy (drugi na świecie) obszar ochrony przyrody, w skład którego wszedł Park Narodowy w Pieninach i rezerwat po stronie czechosłowackiej; uroczyste otwarcie nastąpiło w dniu 11 lipca 1932 r.

Z dniem 1 stycznia 1955 r. utworzono Pieniński Park Narodowy, zwiększając powierzchnię do 2231 ha. Po zmianach prawnych dokonanych w 1996 r. Park zajmuje powierzchnię 2346 ha (zespoły leśne stanowią 70% obszaru; ochroną ścisłą objęto 750 ha). Wokół Parku utworzono otulinę o powierzchni 2682 ha.

W bezpośrednim sąsiedztwie Parku znajduje się jego słowacki odpowiednik — Pieniński narodny park (PIENAP). Został on utworzony 1 stycznia 1967 roku; zajmuje powierzchnię 37,49 km².

Niewielki obszarowo Pieniński Park Narodowy chroni ok. 1100 gatunków roślin naczyniowych (prawie połowa gatunków występujących w Polsce). Flora Pienin charakteryzuje się dużym bogactwem i różnorodnością; endemitami pienińskimi są pszonak pieniński i mniszek pieniński. Na obszarze Pienin rośnie także kilka innych bardzo rzadkich roślin, jak chaber pieniński, czy chryzantema Zawadzkiego.

Oprócz bogatej szaty roślinnej PPN chroni rzadkie gatunki motyli (np. paź królowej, niepyłak apollo, niepyłak mnemnozyna) oraz ptaków (np. dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł biało-grzbiety, pomurnik, puszczyk uralski).

Pieniński Park Narodowy corocznie odwiedza ok. 700 tysięcy turystów (w 2005 r. — ponad 640 tys., w 2006 r. — ponad 760 tys.), co w przeliczeniu na 1 ha powierzchni parku stanowi najwyższy wskaźnik natężenia ruchu turystycznego na terenie parków narodowych w Polsce. Park jest bardzo dobrze udostępniony dla ruchu turystycznego, przy szlakach znajdują się ławeczki, kosze i liczne drogowskazy. Najwięcej turystów wchodzi na platformę widokową na szczycie Trzech Koron (w 2006 r. — ponad 106 tys.) oraz Sokolicę (w 2006 r. — ponad 47 tys.). Najpopularniejszym szlakiem turystycznym z Krościenka na szczyt Trzech Koron w sezonie wędruje dziennie ponad 1500 osób (np. w dniu 1 maja 2003 r. na szczyt weszło prawie 2200 osób, w dniu 1 maja 2006 r. — 1673 osoby) — przy ustalonej chłonności szlaku 287 osób.

⁵ Opracowano na podstawie: *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 23 maja 1932 r. o utworzeniu z rezerwatu w Pieninach jednostki organizacyjnej szczególnej pod nazwą „Park Narodowy w Pieninach”* [z mocą od 1 czerwca 1932 r.] (M. P. Nr 123 poz. 156); *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 1954 r. w sprawie utworzenia Pienińskiego Parku Narodowego* [z mocą od 1 stycznia 1955 r.] (Dz. U. z 1955 r. Nr 4, poz. 24), *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 maja 1996 r. w sprawie Pienińskiego Parku Narodowego* (Dz. U. Nr 64, poz. 307); *Kroniki Pienińskiego Parku Narodowego*; Jan Tyszkiewicz, *Akty prawne, konferencje i uroczystości związane z utworzeniem Parku Narodowego w Pieninach w latach 1929-1932* [w:] *Pieniny. Przyroda, człowiek*, t.1:1992, PPN; Kazimierz Zarzycki, Roman Marcinek, Sławomir Wróbel, *Pieniński Park Narodowy*, seria: *Spotkania z przyrodą*, Wyd. Oficyna Wydawnicza „Multico”, Warszawa 2003; Józef Nyka, *Pieniny. Przewodnik* (wydanie IV), Wyd. Trawers, Warszawa 1995; strona internetowa Pienińskiego Parku Narodowego <http://www.pieninyppn.pl/>

Największymi atrakcjami turystycznymi są: szlaki turystyczne w Pieninach i w Małych Pieninach, Wąwozy Homole i Biała Woda w Małych Pieninach, zamek „Dunajec” w Niedzicy, ruiny zamku w Czorsztynie (w 2006 r. zwiedziło go ponad 110 tys. turystów) oraz ruiny Zamku Pienińskiego (częściowo odrestaurowane, przygotowywane do udostępnienia zwiedzającym), klasztor w Czerwonym Klasztorze, zabytkowa zabudowa centrum Krościenka i Szczawnicy, a także spływ Przełomem Dunajca.

W bezpośrednim sąsiedztwie Parku znajdują się schroniska turystyczne „Trzy Korony” w Sromowcach Niżnych i „Orlica” w Szczawnicy. Na terenie słowackiego parku zanoćować można w „Chacie Pieniny” w Leśnicy. W okolicach Szczawnicy zlokalizowane są jeszcze dwa schroniska turystyczne „Bereśnik” oraz „Durbaszka”. Turyści zwiedzający Pieniny mogą także skorzystać z noclegów w licznych pensjonatach i kwaterach prywatnych w Czorsztynie, Krościenku, Niedzicy i Szczawnicy.

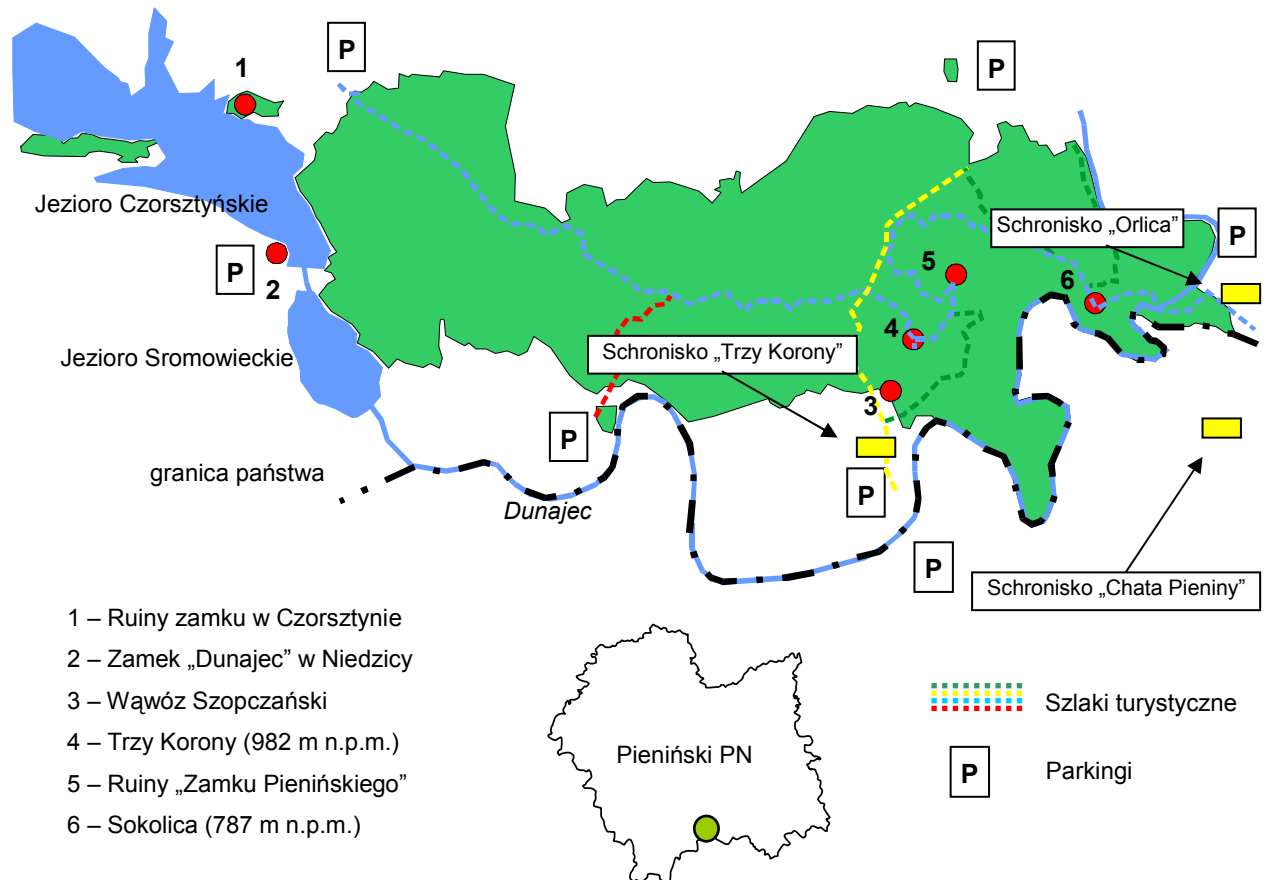
Dla turystów pieszych na terenie Parku wyznakowano 25 kilometrów szlaków. Najliczniej odwiedzane są widokowe szczyty Pienin: Trzy Korony (982 m n.p.m.) i Sokolica (747 m n.p.m.) — gdzie wstęp jest płatny.

Dla turystów zmotoryzowanych w sąsiedztwie Parku utworzono kilkanaście parkingów, z których największe znajdują się w: Niedzicy, Czorsztynie Nadzamczu, Sromowcach Wyżnych Kątach (obok przystani flisackiej), w Sromowcach Niżnych, w Szczawnicy Niżnej (obok przystani flisackiej), na Przełęczy Snozka (obok „grających organów” Władysława Hasióra), w Krościenku oraz w Czerwonym Klasztorze na Słowacji.

Dla narciarzy, w niedalekim sąsiedztwie Parku, zlokalizowanych jest kilka dużych stacji narciarskich m. in.: Stacja Narciarska „Czorsztyń-Ski” (na górze Wdżar; położona geograficznie w Gorcach, ale turystycznie związana z Pieninami), Stacja Narciarska Palenica-Szafranówka (wyciąg krzesełkowy czynny cały rok), oraz wyciągi narciarskie w Jaworkach, na Polanie Sosny w Niedzicy oraz w Krościenku.

Dla turystyki i rekreacji wodnej przystosowane są okolice Czorsztyńa i Niedzicy: na Jeziorze Czorsztyńskim zlokalizowano kilka strzeżonych kąpielisk, piaszczystą plażę pod zamkiem w Niedzicy; po jeziorze, w sezonie, pływa statek turystyczny, a między Czorsztyńem i Niedzicą dla turystów uruchomione jest połączenie motorówkami.

SCHEMAT ROZMIESZCZENIA WYBRANYCH ATRAKCJI TURYSTYCZNYCH W PIENIŃSKIM PARKU NARODOWYM

Jedną z największych atrakcji przyrodniczych i krajobrazowych jest Przełom Dunajca. Można go pokonać tratwami flisackimi albo pieszo lub rowerem, tzw. Droga Pienińską biegnącą słowackim brzegiem Dunajca.